

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSCHE ENTOMOLOGISCHE VEREENIGING.

N°. 75.

DEEL IV.

1 Jan. 1914.

INHOUD: C. WILLEMSE, Het eierleggen van *Stenobothrus variabilis* F., *elegans* Charp. en *rufipes* Zett. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Lijst der Rhynchota, Juli 1912 verzameld door Mr. D. L. Uyttenboogaart op den Kinnekulle (Zweden). — Dr. D. MAC GILLAVRY, Rhynchota uit Zweedsch Lapland, S. Lindahl, verzameld door Mr. D. L. Uyttenboogaart in 1912. — Dr. D. MAC GILLAVRY, Rhynchota heteroptera, door den heer C. A. L. Smits van Burgst verzameld bij Bozen (Tir.) Juni 1913. — Jhr. Dr. ED. J. G. EVERTS, Coleoptera op de Excursies bij Harderwijk (H.), Ermelo (E.) en Leuvenum (L.), Juni 1913 verzameld. — Jhr. Dr. ED. J. G. EVERTS, *Catops Dorni* Reitter, een nieuwe Silphide uit mollennesten. — Jhr. Dr. ED. J. G. EVERTS, Een verzoek aan alle Collega's, die mijne „*Coleoptera Neerlandica*” gebruiken. — Dr. C. L. REUVENS, Boekbespreking: K. Escherich, *Die angewandte Entomologie in den Vereinigten Staten*. 1913. Met fig. Gr. 8°. — Dr. J. F. VAN BEMMELEN, Aanbieding. — H. SCHMITZ, S. J. Een vraag aangaande *Haltica oleracea* — Dr. A. C. OUDEMANS, Acarologische Aanteekeningen LI. — Dr. C. L. REUVENS, Bibliotheek..

Het eierleggen van *Stenobothrus variabilis* F., *elegans* Charp en *rufipes* Zett.

Het aantal waarnemingen over het eierleggen van *Stenobothrus*-soorten is zeer gering; daarom komt het mij niet ondienstig voor, de volgende waarnemingen hierover te publiceeren.

In Sept. 1912 hield ik in een jamflesch eenige *Stenobothrus*-soorten, die eenige dagen geleden in de duinen rondom Bloemendaal gevangen waren.

Den 9^{en} Sept. trof ik een ♀ van *variabilis* aan, bezig met het eierleggen. Het achterlijf was naar beneden gekromd en halverwege in den lossen zandgrond, waarmee de bodem der flesch bedekt was, verborgen. Rondom de opening in den grond lagen korreltjes zand en aarde, die door het persen van het achterlijf in de eenigszins vastgestampte aarde, opgeworpen waren. Het dier zat rustig en zonder beweging, alleen ging af en toe een trilling door het geheele lichaam heen. Het achterlijf was tot anderhalf maal zijn normale lengte uitgezet en vertoonde zeer duidelijk de gespannen vliezige verbindingsen der achterlijfsringen. Ongeveer na een minuut trok het dier zijn achterlijf, dat tegelijkertijd weer inkromp en zijn normale grootte hernam, uit den grond, trilde even met de achterpooten heen en weer en op zij, en harkte daarna met de tars over de verspreide zandkorreltjes rondom de opening van het kuiltje en vulde dit daarmee, tot de eiermassa niet meer zichtbaar was. De top van het achterlijf en de ovipositor waren omhuld met een witachtige, schuimige massa. Toen dit afgelopen was, liep het dier langzaam weg en klom in een in de nabijheid zijnd grassprietje, waaraan het na eenigen tijd weer lustig knabbelde.

Denzelfden dag nam ik dit heele proces ook waar bij een ♀ van *elegans*, dat ook in de flesch huisde.

Het eierleggende ♀ van *rufipes* trof ik echter 12 Sept. in de natuur aan, en wel in het Stenebosch in Well (L.). Het zat, met het achterlijf halverwege verborgen in den grond, op een verwaarloosd, zandig boschpad, te midden van eenige spaarzame grassprietten en onkruid. Het toonde bij nadering maar geringe teekenen van onrust en liet zich zeer goed observeeren. Toen het eierleggen afgelopen was, sprong het dier onmiddellijk weg, maar ik kon het nog bijtijds vangen. Ook hier was de top van het achterlijf en de ovipositor omhuld met de witachtige schuimige massa.

De diepte, waarop de eieren gelegd waren, varieerde van 5 tot 20 millim.

Nadat de diertjes eieren gelegd hadden, maakte ik bij alle

drie de holten open. De eieren waren door hetzelfde witachtige schuim omhuld; men zag ze er door heen. Dit schuim is een product van de bijklieren van het ovarium en wordt tijdens het leggen in groote hoeveelheid gevormd. Het omhult elk ei afzonderlijk en allen gezamenlijk tot een soort pakket, zooals men ook bij *Blattidae* aantreft. Na twee à drie minuten is dit schuim uitgedroogd en steenhard geworden. De omliggende aarddeeltjes zijn mede in de buitenste laag opgenomen en vastgeplakt, waardoor het geheel er als een kluitje aarde uitziet. Het vormt zodoende een uitstekende bescherming tegen vochtigheid, uitdroging en druk van buiten.

Bij de *Blattidae* wordt het eierpakket ook durante partu gevormd, maar duurt de partus eenige dagen. Het eierpakket heeft echter, in tegenstelling met dat der *Blattidae*, geen constanten vorm. Deze hangt af van den vorm der holte in den grond, van kleine uitstekende worteltjes, steentjes, enz. De grondvorm is echter langwerpig. De lengte en breedte bedroeg bij *variabilis*: l. 8 mm., br. $2\frac{1}{2}$ mm., bij *elegans* l. 7 mm., br. 4 mm. en bij *rufipes* l. 10 mm., br. 5 mm. De eieren zijn witgeel van kleur, langwerpig van vorm en ongeveer $1\frac{1}{2}$ mm. lang. Ze liggen in rijen van 8—10 naast elkaar, terwijl 2—3 van deze rijen zich in zoo'n pakket bevinden. Het geheel is zeer doelmatig ingericht: de grootste hoeveelheid eieren in het kleinst mogelijke volumen.

Pannerden, Oct. 1913.

C. WILLEMSE.

Lijst van Rhynchota, Juli 1912 verzameld door Mr. D. L. Uyttenboogaart op den Kinnekulle (Zweden).

In aanvulling van de lijst van *Coleoptera* door Mr. UYTTEBOOGAART gegeven in No. 74 der Entomologische Berichten (Deel IV, p. 19—23) geef ik hier die der door hem verzamelde *Rhynchota*:

<i>Heteroptera.</i>	<i>Syromastes marginatus</i> L.
<i>Aelia acuminata</i> L.	<i>Drymus sylvestris</i> F.
<i>Carpocoris verbasci</i> DE G.,	<i>Velia currens</i> F.
adult en larvae.	<i>Gerris</i> spec.? larvae.
<i>baccarum</i> L.? larvae.	<i>Bryocoris pteridis</i> FALL.